

Олександр Бокайло
Острог (Україна)

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ М.С. ГРУШЕВСЬКОГО ОРГАНІЗАЦІЄЮ «ЗАРЕВО»

Організація «Зарево», як об'єднання українських студентських товариств, була заснована у Мюнхені у 1949 році. Створена за ініціативою вже існуючих та діючих студентських товариств (клітин) організація розгорнула свою діяльність в країнах Західної Європи, Північної та Південної Америки. Новостворене студентське товариство позиціонувало себе як ідеологічне та належало до середовища ОУН (м). Основним завданням об'єднання стало виховання державних кадрів, котрі в майбутньому мали стати промоутерами української ідеї та української справи як в осередках проживання української діаспори, так і в майбутній незалежній Україні. Для того, щоб реалізувати поставлене завдання була розроблена концепція праці в фахових (ділових) комісіях. Результати праці окремих комісій, у вигляді статей, публікувалися у періодичних та неперіодичних виданнях «Зарева». З-поміж них варто згадати «Бюлетень Зарева», «Розбудову держави», «Юність».

Утвердившись як єдина організаційна структура, товариство розпочало активну діяльність в усіх ділянках громадсько-політичного, культурного життя української діаспори. Не були члени товариства і осторонь розробки наукової проблематики. З часом окремі осередки «Зарева» стають ініціаторами та організаторами тематичних академічних вечорів, участь у яких брало не тільки студентське, але й академічне середовище – викладачі, науковці. Організація таких вечорів сприяла консолідації української громади, налагодженню наукової та громадської співпраці різних середовищ, в тому числі й політичних. Академічні вечори проводилися на актуальні теми, пов'язані з відзначенням річниць визначних по-

дій, на пошану чільних діячів, борців за українську державність. Одним із таких зібрань став академічний вечір в Балтморі, проведений місцевою клітиною «Зарева» 28 січня 1967 року, присвячений сотій річниці з дня народження М. С. Грушевського. Українська газета «The Ukrainian Weekly» на своїх шпальтах подала загальну інформацію про цю подію. В статті про цей академічний вечір «Зарева» дається оцінка діяльності М. С. Грушевського, на основі якої, очевидно, і будувалися подальші дискусії та обговорення виступів учасників вечору. Тут читаємо: «Різні покоління українства, як в Україні, так і на чужині по різному оцінювали, оцінюють, і оцінюватимуть діяльність М. Грушевського, історика, вченого, політичного діяча і першого президента УНР. Коли у нас сприймається чи не беззастережно його наукові твори, завдяки яким теорія постання й існування української нації, як окремої одиниці, була ним науково обоснована, то до його політичної діяльності деякі круги українства мають застереження, що й затьмарює велич його наукових творів». З доповідями виступали Ніна Калиновська, Антін Луцьків, Юрій Криволап. Н. Калиновська у своїй доповіді «Життя М. Грушевського» використала багато цікавих для публіки маловідомих фактів з життя вченого. А. Луцьків представив доповідь «Михайло Грушевський – вчений», продемонструвавши ідейну концепцію наукової праці вченого на основі аналізу «Історії України-Руси» та «Історії української літератури», його еволюцію від народницьких до державницьких позицій. Ю. Криволап представив доповідь «Михайло Грушевський – президент УНР», розглянув політичну діяльність вченого та його державотворчі концепції. Доповідач коротко зупинився над причинами повернення М. Грушевського до УРСР. Доповіді на актуальну проблематику викликали жваве обговорення та дискусію, участь у якій взяли гості конференції А. Лемішка, П. Самутин, І. Трегубенко, О. Хархаліс, В. Татчин, С. Михайлишин та ін. Окрім того, було проведено збіркову акцію коштів на журнал «Український історик», яка принесла 100 доларів.

Отже, організація «Зарева» не була осторонь життя української діаспори та долучилася до святкування ювілею М. С. Грушевсько-

го. Не дивлячись на неоднозначне сприйняття його громадської та політичної діяльності в середовищі націоналістів, все ж було віддано належну шану цьому великому вченому. Варто стверджувати, що його ім'я не було забуте, а ця подія викликала значний резонанс серед українських громадян та мала суспільне значення.

Список основних джерел та літератури:

1. The Ukrainian Weekly. – 1967. – № 68.
2. Свобода. – 1967. – Ч. 24.